

№ 2/1957.

LAG- och EKONOMIUTSKOTTETS betänkande № 2/1957 med anledning av Ålands landskapsstyrelses framställning (1/1957) till Ålands landsting med förslag till landskapslag om allmänna vägar i landskapet Åland.

Lag- och ekonomiutskottet har vid behandlingen av framställningen uppdelat ärendet i tvenne betänkanden, av vilka föreliggande avser själva väglagförslaget, medan i ett särskilt betänkande behandlas förslaget till landskapslag angående införande av landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland. Som sakkunnig har utskottet hört vägingenjören.

Utskottet har i likhet med landskapsstyrelsen funnit att en mängd stadganden i lagförslaget äro av sådan natur, att någon avvikelse från motsvarande rikslagstiftning icke är möjlig. I de fall, där avvikelse åter ur behörighetssynpunkt vore möjlig, är ett avvikande från rikslagstiftningen mången gång uteslutet, emedan sådana stadganden skulle medföra kompensationsproblem vid tillämpningen av landskapslagen.

I stort kan det därför sägas, att utskottet omfattat landskapsstyrelsens förslag, varvid dock i följande paragrafer nämnda specialfrågor av utskottet antingen föreslås reglerade på annat sätt än landskapsstyrelsen föreslår, eller endast eljest fordra ytterligare belysning.

§ 1 mom. 2. Gångstig såsom allmän väg är en företeelse, som enligt utskottets mening icke får någon aktualitet på Åland. Sådana gångstigar som rikslagstiftningen här avser finnas enbart i ödemarkerna, företrädesvis i Lappland. Utskottet har därför strukit "eller gångstig" ur momentet. I konformitet härmed ha strykningar av motsvarande uttryck skett från följande §§: § 54 mom. 1, § 98, § 124.

Beträffande § 8 påtalades i debatten, att initiativrätten för anläggande av ny bygdeväg ej längre tillkommer enskilda. Av lagförslagets allmänna principer framgår, att vad som enligt lagen skall kunna anses som bygdeväg, bör vara en väg, som betjänar en betydande bosättning. Detta framgår redan av, att inte ens alla nuvarande kommunalvägar komma att kunna godkännas som bygdevägar i den nya lagstiftningens mening. Den initiativrätt, som enligt § 106 tillkommer de kommunala vägnämnderna, måste därför anses tillräcklig för att de lokala synpunkterna skola bli framförda. F.ö. är det givet, att envar medlem av kommun kan vända sig till de kommunala myndigheterna i vägangelägenheter utan att därom stadgas skilt i väglagen. Vad beträffar de 1958 kvarblivande kommunalvägarna hänvisas till utskottets kommentar till § 121.

§ 12. Kommunerna ha under nugällande bestämmelser ombesörjt att kommu-

nalvägarna hållits öppna för biltrafik vintertid. En stilisering av mom. 2 enligt förslaget innebärande, att bygdevägar i första hand skola hållas öppna för hästtrafik och först i andra hand, och efter särskilt beslut, för biltrafik, skulle sålunda medföra ett steg bakåt i utvecklingen. Utskottet anser, att 1 mom. kan utvidgas till att gälla även bygdevägar, då ju landskapsstyrelsen även härigenom får befogenhet att inskränka öppenhallningen till att gälla enbart hästtrafik. Det i förslaget ingående andra momentet har strukits av utskottet, men i stället har införts ett stadgande om att beslut om inskränkande av trafik på väg till hästtrafik eller om nedläggande av trafik helt och hållet vintertid förutsätter, att vederbörande kommuns vägnämnd beretts tillfälle att utlåta sig om förslag i sådan riktning.

§ 18. Införande av trafikavgift för färjor, hörande till bygdeväg, skulle enligt utskottet i det längsta undvikas. Blir sådan avgiftsbeläggning nödvändig, torde ärendets avgörande icke vara av mera bråds-kande beskaffenhet än att saken kan göras till föremål för landstingsbehandling. Utskottet har därför ändrat texten från "Genom landskapsförordning bestämmes ..." till "Genom landskapslag bestämmes ...".

§ 24, 25. Vägplan ska ål uppgöras när väg skall byggas. Därvid bli kommunerna i tillfälle att utlåta sig i frågan. Däremot är intet stadgat om hörande av kommunerna, då allmän väg skall indragas, eller vägens karaktär ändras. Dylika förändringar kunna vara av minst lika stor betydelse för kommunerna som byggandet av ny väg. Utskottet har därför tillagt ett nytt moment till § 24, för att få denna brist upphävd.

Beträffande vem som skall fastställa vägplanen är utskottet tillfreds med förslaget, då ju landstinget vid budgetbehandlingen i varje fall i sista hand slår fast den principiella frågan, nämligen om viss väg skall byggas eller inte byggas.

§§ 40, 41, 42. De omdebatterade bestämmelserna angående röjning av sidoområde ha icke gett utskottet anledning till ändringsförslag. § 42 innehåller nämligen stadganden till skydd för planterade träd m.m. Frågan om rätten att sätta upp stängsel på sidoområde har diskuterats och väg-ingeniören har för utskottet närmare utrett saken. Det är skäl att även här upprepa denna utredning. Enligt § 3 utgöres vägområdet antingen av det genom lantmäteriförrättning avrösade området, eller i annat fall av vägen jämte en remsa på sidan, sträckande sig en meter från vägdikets yttre kant, eller där dike icke finnes, från vägslänten eller vägskärningen. På detta vägområde får enskild överhuvudtaget ej uppföra eller hålla någonting, då vägområdet helt är i väghållarens besittning. Utan-

för vägområdet ligger sidoområdet, som är den enskilde markägarens egendom, men där väghållaren har rätt att inskränka jordägarens befo-
genheter i vissa avseenden. Enligt § 42 mom. 3 kan sålunda markägaren
vara tvungen att placera exempelvis stängsel på två meters avstånd
från vägdikets ytterkant eller på tre meters avstånd från vägsläntens
yttre kant, om dike icke finnes. Om emellertid stängsel icke medför
fara för samfärdseln eller olägenhet för väghållningen, kan jordägaren
uppföra sitt stängsel omedelbart utanför gränsen till sidoområdet och
sålunda exempelvis på en meters avstånd från vägdikets yttre kant. Det
observeras i detta sammanhang, att sidoområde ej alls finnes för sådan
väg, där vägområdet sträcker sig två meter utanför diket eller tre me-
ter utanför vägslänten.

I § 41 mom. 4 finnes ett sådant stadgande, att landskapsstyrelsen,
då den är väghållare, först besluter exempelvis om begärd avvikelse
från förbudet att uppföra stängsel, och därefter ånyo upptar ärendet
till prövning på sakägares ansökan. Ett dylikt dubblerande av landskaps-
styrelsens beslutande i samma ärende kan icke anses tillfredsställande,
ty såvitt landskapsstyrelsen en gång avgjort frågan om begärd avvikelse,
så har sakägaren också en gång erhållit besvärsmot beslutet. Har
det första beslutet delgivits honom med besvärsmot beslutet, så har han
att fullfölja besvaren, och icke att ånyo gå till landskapsstyrelsen.
Utskottet har därför ändrat texten så, att sakägare har rätt att få
"annan väghållningsmyndighets" än landskapsstyrelsens vägrade till-
stånd under landskapsstyrelsens prövning.

§§ 73, 76, 78. Det har i landstinget uppmärksamats, att landskapssty-
relsen enligt förslaget får en mängd befogenheter, som gärna borde för-
delats på flere instanser. På grund av landskapsförvaltningens organisa-
tion är det emellertid omöjligt att exempelvis fördela vissa ärendens
avgörande på vägvärdningen vid landskapsstyrelsen. Det är därför skäl
att fästa uppmärksamheten på, att länsstyrelsen tillagts kompetens att
avgöra vissa ersättningsfrågor. Landskapsstyrelsen kommer alltså icke
att avgöra ersättningarna åt enskilda markägare, varken där landskapet
är väghållare eller där väghållare är annan.

§ 97. I förslaget talas om ersättning till staten, ehuru uppenbarligen
avses landskapet.

§ 105. Utskottet anser att alla landskommuner böra ha särskild vägnämnd
varför stadgandet om att kommunalstyrelse kan vara vägnämnd strukits.
Suppleanter för vägnämndens medlemmar ha förskrivits.

§ 114. Hänvisningen i denna paragraf till § 86 är icke riktig, utan

bör uppenbarligen avse § 94. I § 114 stadgas, att besvärstiden löper efter anslag och från dagen för beslutets meddelande. "Efter anslag" innebär i förvaltningen att den beslutande myndigheten anslår en kungörelse på sin anslagstavla, varför i detta fall kommunerna och de enskilda hade att bevaka landskapsstyrelsens anslagstavla.

Ett sådant förfarande kan vara nödvändigt i större förhållanden, men självstyrelsen bör enligt utskottets förmenande berättiga oss att anordna ett smidigare och för de enskilda mindre betungande förfarande. Utskottet föreslår därför, att beslutet ifråga skulle framläggas både på landskapsstyrelsen och på lämplig plats inom berörd kommun. Före framläggandet skulle en likalydande kungörelse om framläggningsdagen anslås både på landskapsstyrelsens och kommunens anslagstavla, varefter fataljetiden anses löpa från den dag beslutet enligt kungörelsen framlagts till påseende både på landskapsstyrelsen och inom kommunen.

§ 121. Beträffande den nu i landskapet gällande väglagstiftningen bör den efter den nya landskapslagens ikraftträdande anses ha helt upphört att gälla såvitt gäller landsvägar och bygdevägar. Uttrycket i § 121 "kommunalvägar, som icke förändrats till bygdevägar" utvisar, att nya kommunalvägar enligt den gamla lagstiftningen ej mera kunna uppstå år 1958 (se § 120 mom. 2). Den gamla lagstiftningens bestämmelser om bygande av kommunalvägar kunna därför ej längre tillämpas år 1958, utan endast underhållsbestämmelserna för vägar, som senast år 1957 fastställt bli kommunalvägar. Detta påpekande anser utskottet det vara skäl att framföra, ehuru utskottet ej har någon anmärkning att framföra mot bestämmelsen. Det är önskvärt att ny lagstiftning om de kvarblivande kommunalvägarna så snart som möjligt kommer till stånd.

I anledning av förestående föreslår utskottet, att Landstinget skulle antaga det föreliggande förslaget till landskapslag enligt följande:

L a n d s k a p s l a g
om allmänna vägar i landskapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden.

1 §.

Denna landskapslag avser sådana för den allmänna samfärdseln upplåtna vägar, som hållas genom det allmännas försorg på sätt nedan stadgas. Dessa vägar äro allmänna vägar.

-5-

Allmän väg kan även vara allenast för samfärdsel av visst slag avsedd körväg eller väg, som begagnas endast vintertid (särskild vinterväg). Om dessa gälla i tillämpliga delar stadgandena i denna landskapslag.

Angående gatuhållning gäller vad därom är särskilt stadgat.

2 - 11 §§

(enligt landskapsstyrelsens framställning)

12 §.

Vintertid skall landsväg och bygdeväg hållas fria från hinder av snö och is i den utsträckning, som erfordras för motorfordonstrafik, där ej landskapsstyrelsen på grund av samfärdselns ringa omfattning eller av andra särskilda skäl bestämmer, att väg skall hållas i skick allenast för samfärdsel med hästfordon eller att åtgärder för avlägsnande av sådana hinder ej skola vidtagas.

Förrän beslut fattas om att väg skall hållas i skick allenast för samfärdsel med hästfordon eller att åtgärder för avlägsnande av snö- och ishinder ej skola vidtagas, bör vederbörande kommuns vägnämnd beredas tillfälle att yttra sig i saken.

13 - 17 §§

(enligt landskapsstyrelsens framställning)

18 §.

Genom landskapslag bestämmes, huruvida och under vilka villkor avgift må uppbäras för begagnande av till bygdeväg hörande färja. Denna avgift, som jämväl må bestämmas att utgå såsom arvode åt färjans förare, må icke vara högre än kostnaderna för färjans underhåll förutsätta.

19 - 23 §§

(enligt landskapsstyrelsens framställning)

3 kap.

Om behandling av vägärenden samt om vägplan.

24 §.

Beslut om byggande av allmän väg, om förändring av bygdeväg till landsväg, av landsväg till bygdeväg eller av enskild väg till allmän, så ock beslut om indragning av allmän väg eller om att marks begagnande såsom vägs biområde skall upphöra, fattas av landskapsstyrelsen.

Förrän allmän vägs karaktär av landsväg eller bygdeväg förändras eller beslut om indragning av allmän väg fattas, bör vederbörande kommuns fullmäktige beredas tillfälle att avgiva utlåtande i saken.

25 - 40 §§

(enligt landskapsstyrelsens framställning)

41 §.

Byggnad må icke förekomma på vägs sidoområde. Jämväl utanför detta är det förbjudet att hålla byggnad på ett område, som sträcker sig till ett avstånd av 20 meter från landsväg eller 12 meter från bygdeväg, i båda fallen räknat från körbanans eller, där två eller flere sådana finnas, från den närmast belägna körbanans mittlinje (skyddsområde). Av särskilda skäl må i vägplan eller genom landskapsstyrelsens beslut sagda avstånd för viss väg eller del därav ökas till högst 30 meter.

Där väg bildar kurva eller till väg ansluter sig annan allmän väg eller allmänt trafikerad enskild väg eller vägen korsas av vattenväg, må byggnad, även utanför skyddsområdet, icke förekomma inom område, vilket med hänsyn till trafiksäkerheten bör vara fritt från sikten skyddande hinder (frisiktsområde).

Det är förbjudet att inom vägs sido-, skydds- eller frisiktsområde hålla upplag, stängsel eller annan anordning, vilka eller vilkas användande medför fara för samfärdseln eller olägenhet för väghållningen.

Angående vissa eftergifter från bestämmelserna i denna paragraf stadgas i 42 §. Utöver dessa eftergifter må, när skäl därtill provas föreligga, genom landskapsstyrelsens beslut tillstånd meddelas till avvikelser från de i 1 och 2 mom. nämnda förbuden och även genom annan väghållningsmyndighets än landskapsstyrelsen beslut från förbudet i 3 mom. Har annan väghållningsmyndighet än landskapsstyrelsen vägrat tillstånd till avvikelse, vare sakägare berättigad att draga ärendet under landskapsstyrelsens prövning.

Om uppställande av ledningsstolpar utmed väg är särskilt stadgat.

42 - 53 §§

(enligt landskapsstyrelsens framställning)

54 §.

På landsväg må grind ej hållas. På bygdeväg må grind icke hållas utan landskapsstyrelsens tillstånd. Detta må beviljas endast om samfärdseln på vägen är av ringa omfattning och synnerligen vägande skäl föreligga för hållande av grinden. Meddelat tillstånd kan återkallas.

Stadgandena i 1 mom. skola icke äga tillämpning i fråga om grind eller bom, som erfordras för trafiksäkerheten eller påkallas av tullbevakningen.

Grind och bom skola utföras så, att de motsvara samfärdselns och säkerhetens krav, samt vederbörligan underhållas genom försorg av den, som håller anordningen.

55 - 96 §§

(enligt landskapsstyrelsens framställning)

97 §.

Ombesörjer kommun på grund av förordnande enligt 21 § väghållningen beträffande bygdeväg inom annan kommuns område, äger den rätt till ersättning av landskapet för väghållningskostnaden. Ersättningen bestämmes med iakttagande i tillämpliga delar av stadgandena i 91 §. Av ersättningen skall den kommun, inom vars område vägen är belägen, till landskapet gälda gottgörelse enligt de i 95 § stadgade grunderna.

98 §.

Vid bestämmandet av de jämförelsetal, som i 95 § avses, beaktas ej särskilda vintervägar.

Allmänna bestämmelser.

99 - 104 §§

(enligt landskapsstyrelsens framställning)

12 kap.

Om vägnämnd.

105 §.

I varje landskommun skall finnas vägnämnd.

Vägnämnden består av ordförande, viceordförande och tre ledamöter, vilka jämte nödigt antal suppleanter före september månads utgång väljas av kommunalfullmäktige för följande tre år. Angående valbarhet samt den valdes avsägelserätt och avgång under mandattiden gäller vad om kommunala förtroendeuppdrag härutinnan är stadgat.

I fråga om ärendenas behandling och fattande av beslut samt sökande av ändring i vägnämnds beslut gäller i tillämpliga delar vad om kommunalstyrelse är stadgat.

106 - 113 §§

(enligt landskapsstyrelsens framställning).

114 §.

Beslut om fastställande av vägplan, förändring av enskild väg till allmän eller indragning av väg samt beslut, varigenom den i 94 § omnämnda klassindelningen fastställs, skall framläggas till påseende för sakägarna såväl å landskapsstyrelsen som inom vederbörande kommun, efter det därom kungjorts på landskapsstyrelsens anslagstavla samt inom kommunen på sätt om kommunala tillkännagivanden är stadgat. Besvärstiden räknas härvid från den dag beslutet framlagts.

115 - 123 §§

(enligt landskapsstyrelsens framställning)

124 §.

-8-

Tillstånd att hålla grind på bygdeväg eller annat sådant särskilt tillstånd, som av vederbörande myndighet härförinnan meddelats, skall ej upphöra att gälla till följd av denna landskapslags ikraftträdande.

125 - 126 §§

(enligt landskapsstyrelsens framställning)

Mariehamn den 15 mars 1957.

På lag- och ekonomiutskottets vägnar:

Albin Johansson.

Martin Isaksson.

Närvarande i utskottet: ordföranden Albin Johansson, viceordföranden Nordas samt ledamöterna Arvidsson, John Johansson och Sjöstrand.